

האשה נקנית פרק ראשון קידושין לד.

עין משפט נר מצוה

ותפילין וציצית. אע"ג דקיימא לן בהקומץ רבה (מנחות דף נ"ד:) לילה זמן תפילין והלכה ואין מוהרין כן מ"מ שפיר הוי מצות עשה שהזמן גרמא שהרי אין גוהגין בשבחות ובי"ט כדדרשינן זכר המוצא תפילין (עירובין דף נ"ד.) לפי שאין לריכין אות דשבת גופא איקרי אות דכתיב (שמות י"ג) כי אות היא וליית

וספילין. וקסבר לילה לאו זמן תפילין אי נמי שבת ויו"ט לאו זמן תפילין הילכך כיון דליכא שעתא דלא מייחבי בה זמן גרמא הוא: **אבידה.** השבת אבידה: וכללא הוא. בתמיה ובי כלל קצוב הוא דכל מצות עשה שהזמן גרמא נשים פטורות: והרי אבידה מלא. ליל ראשון

שהוא חובה דכתיב (שמות י"ג) זכר תכלית מצותו וזמן גרס לה גמ"ו בניסן ונשים חייבות כדאמר בפסחים (דף מג:) נשים חייבות באכילת מצה דבר תורה שגאמרי' לא תאכלו עליו חמץ שבעת ימים תאכל עליו מצות כל שישנו בכל תאכל חמץ ישנו בקום אכול מצה ונשים אימנהו בכל תאכל חמץ דמצות לא תעשה היא: וכן **שמתה.** בגרס דכתיב (דברים טו) ושמתה בתוך אמה ובתך ובתך: **תלמוד סורה.** דאמרן לעיל (דף כט:) נשים פטורות וכן פדיון הבן דלעיל בפירוקין (ס"ט.) ופריה ורביה: אמרינן ציבנות (דף ס"ה:) האיש מצווה על פריה ורביה אבל לא האשה וילין לה מן וכזושה (א) איש דרכו לכזוה ואין דרכה של אשה לכזוה וכל דלא קרינן ציה וכזושה לא קרינן ציה פרו ורבו: **אין למדין מן הכללות.** כל היכא דמי כלל כי האי גוונא כל מצות עשה וכו' וכל מצות לא תעשה הכל חייבין כרביה' אין למדין מהם דליכא בהו דלאו דוקא ואפילו מקום שנאמר בו חוץ דליכא למימר מדאפיק האי דאפיק ש"מ דוקא הוא ולא שייך מדי אפ"ה אין למדין: **בכל מערבין.** עירובי חליות: ומשפסין. שיחופי מצואות: **חזן מן המים ומן המלה.** דמדי דזין צענין והני לא זייני בשמקום מונומתי של אדם תשובה דירתו ושפיתתו: **והאיכא קמיהן פטורות.** מיני אוכלין הם וקיס להו לרבינן דלא זייני: **גמירי מהפילין.** צמה מצינו בתפילין שהיא מצות עשה שהזמן גרמא ונשים פטורות אף כל וכו'. ולקמן (א) פריך

ותפילין ואיזוהי מצות עשה שלא הזמן גרמא מוזהר מעקה אבידה ושילוח הקן וכללא הוא "הרי מצה בשמחה (הקהל) דמצות עשה שהזמן גרמא ונשים חייבות ותו והרי תלמוד תורה פריה ורביה ופדיון הבן דלאו מצות עשה שהזמן גרמא הוא ונשים פטורות (א) אמר רבי יוחנן אין למדין מן הכללות ואפילו במקום שנאמר בו חוץ דתנן (א) בכל מערבין ומשתתפין חוץ מן המים ומלח ותו ליכא "הואיכא כמהין ופטוריות אלא אין למדין מן הכללות ואפילו במקום שנאמר בו חוץ: ומצות עשה שהזמן גרמא נשים פטורות: מנלן גמר מתפילין מה יתפילין נשים פטורות אף כל מצות עשה שהזמן גרמא נשים פטורות ותפילין גמר לה מתלמוד תורה מה תלמוד תורה נשים פטורות אף תפילין נשים פטורות ונקיש תפילין למוזהר תפילין לתלמוד תורה איתקיש בין בפרשה ראשונה בין בפרשה שניה תפילין למוזהר בפרשה שניה לא איתקיש ונקיש מוזהר לתלמוד תורה לא סלקא דעתך דכתיב ילמען ירבו ימיכם גברי בעי חיי נשי לא בעי חיי והרי סוכה דמצות עשה שהזמן גרמא דכתיב בסוכות תשבו שבעת ימים טעמא דכתב רחמנא האורה (א) להוציא את הנשים הא לאו הכי נשים חייבות אמר אביי איצטרך סלקא דעתך אמינא הואיל דכתיב בסוכות תשבו ת"שבו כעין תדורו (א) מה דירה איש ואשתו אף סוכה איש ואשתו ורבא אמר איצטרך

אדילין מתפילין לפטור נילף ממנה והקהל לחיוב: **גמירי מהתלמוד סורה.** איתקוש לדדי שנתנת לבנין (דברים ו) וכתיב בתריה וקשרתם לאות: **מה תלמוד סורה נשים פטורות.** דכתיב לבנין ולא דכתיבתי אף תפילין נשים פטורות: ונקיש הפילין למוזהר: לחייב הנשים דכתיב כתיב בתריה וכתבתם על מצוות וימא מה מצוה נשים חייבות דלקמן אף תפילין נשים חייבות. ומשינין תפילין לת"ת איתקוש בין צפרשה ראשונה כדפרישית לעיל בין צפרשה שניה והיו לטוטפות בין עיניכם וסמך ליה ולמדתם אותם את בניכם: **פילין למוזהר לא איתקוש צנייה.** שתלמוד תורה מפסיק צינייה: **ונקיש מוזהר לתלמוד סורה.** כדאיתקוש צפרשה שניה דסמך ליה וכתבתם וימא נשים פטורות: **לא ס"ד.** לפטור נשים מדתלה מתן שכרה צריבו ימים ונשי נמי צעי חיי: **האורה הולוא אה נשים.** צרייתא היא במסקת סוכה: איצטרך

איכא נפקותא כשיהיה לאשה לקיים מצות עשה דאי הוה אמינא דנשים פטורות מעשה דלאו הזמן גרמא כמו כן יהיו פטורות מן הלואין דליכא למימר דאחי עשה ודחי ל"ת אבל כשהן חייבות מעשה דלאו הזמן גרמא אז לא יכא עשה אחר וידחנו דאין עשה דוחה לא תעשה ועשה אף הקשה הר"ר יוסף מארץ ישראל על פירוש זה א"כ גבי אין מדליקין בשמן שריפה צו"ט (שבת דף ק"ה) משום ד"ש עשה ולא תעשה ושריפת קדשים אינה חלה עשה אשה שאינה חייבת צעשה ד"ש דהו זמן גרמא וכי תוכל להדליק בשמן שריפה צו"ט וכו"ת אין הכי נמי אמאי לישתמיט תנא דלא אמר לך אלא מאי אית לך למימר דעשה שיש עמו לאו אף הלאו צריכו ולא דחי ליה עשה אף הכא הלאו אלים: **בב"ב מערבין.** פ"י דקונטרס (א) בין עירובי חליות בין עירובי חליות צענין פת"י (שבת דף נ"ד) גבי נראה בכל מערבין עירובי תחומין דוקא: **א ברא בעי חיי נשי חיי.** אע"ג דהאי קרא דשריפין צ"י צמה מדליקין (שבת דף נ"ד) גבי ציוול תורה בעון ציוול תורה בניס קנינים ממים לאו הוה כי אס אכמתחא בעלמא והא דכתיב (א) הוה חייב דמשמע אשה נמי חייבת בת"ת מאאי טעמא גברא צעי חיי י"ל דקרא לא קאי אתלמוד תורה אלא אקיום מצות כלומר התורה נלמדת לך מצות חייך ועוד יש לומר דאין ה"ע דהאי קרא קאי בין אתלמוד תורה כדאמר התם וצין אמונה כדאמר הכא מיהו אין סברא לומר דנחייבו נשים בתלמוד תורה משום סברא דגברי צעי חיי וכו' כיון דאשכחן מיעוטא בגייהו כדאמר לעיל (א) והודעתם לבנין ולא לבנותיך אבל מוזהר דליכא מיעוטא כלל אלא משום דרובה להקיש מוזהר לתלמוד תורה רובה לפטור נשים יש סברא לומר דאחי סברא דגברא צעי חיי ומפקא מהיקישא ומחייבו נשים במוזהר: **סד"א**

דחשיבין הכא מצות עשה שהזמן גרמא אומר ר"י דהיינו כדבי שמעון דפסקה התכלת (מנחות דף מג.) דסבר לילה לאו זמן וליית הוא ופותר נשים כדאיתא התם וכן הלכה דלא צריך צמה מדליקין (שבת דף ק"ה:) מפרש טעמא דסדין פטורה מן הליצית גזירה משום כסות לילה והיינו טעמא לרבי שמעון דוקא (א) ועוד קאמר צפ"צ דזכרות (דף י"ד:) דזמערבא אין אומרים פרשת ליצית צלילה ומסיק נמי אצ"י אין מתחילין מדמתחילי מערבא וכן דמתחילין גמרינן (א) ותימה היכי חשיב ליצית מ"ע שהזמן גרמא למ"ד (מנחות דף מג.) ליצית חובת טלית היא כיון דכלי קופסא חייבין צליית והתם ליכא זמן גרמא כלל דצין ציוס צין צלילה חייבין (א) ואפילו למ"ד (ס) ליצית חובת גברא הוא קשה דמנו דקסות לילה פטורה כשהוא לובש ציוד"ה היכי כסות יוס חייבת צליית צלילה דהיי אצמרינן צירושלמי (א) כסות יוס שלבשה צלילה חייבת צליית וא"כ היכי חשיב לה זמן גרמא כיון שחייבת צין ציוס וצין צלילה (א) ואומר ר"י כיון שחייבו (א) מלי צמה שהזמן גרס לציצית ציוס יש לה ליחשב זמן גרמא שזמן לציצית גורס חייבו: **מעקה אבידה ושילוח הקן.** יתינה לרבי בכל הני כתיבי ללא צמעה קמיה (דברים כג) לא תשיט דמים ציתך אע"ג דמוקמינן ליה (צ"ק דף טו:) למגדל כלב רע וסולס רעוט דהיינו שימה צידים מ"מ אחי נמי למעקה דהא דרשי צפירי (א) ועשית

זו מצות עשה לא תשיט דמים זו מצות לא תעשה וצאצידה נמי כתיב (דברים כג) אלא תוכל להטעם וצלוחת הקן כתיב (ס) לא תקח האס על הבנים וא"כ אף יהיו נשים פטורות אפילו הם זמן גרמא והא הוה הכתוב אשה לאיש לכל עונשין (א) וצמורה (א) ואומר ר"י דבבילה משכחת בהו עשה בלא לאו צמעה אף שייך לא תשיט דמים אלא צבונה בית מתחילה על מנת שלא לעשות מעקה (א) אבל אם היה צמעה לעשות מעקה ולאחר צמעה נמלך או שעשה ונפל אין שם אלא עשה דועשית מעקה ואז נשים פטורות וצאצידה נמי משכחת לה עשה בלא לאו אכגון שנטלה על מנת להחזירה וכגון שנטלה (א) אחר יאוש דהשתא לית בה לאו דלא תוכל להטעם אלא עשית אס וצ"ב אחר (א) נמלך שלא להחזירה דהשתא אס וצ"ב אלא משום השב טשיב"ט ושלות הקן נמי כגון שלקח האס על מנת שלא וא"כ נמלך ולא שלחה דהשתא ליכא לכו כי אס עשה דשלח (א) משלח (א) ו"מ דמ"מ

דכסות לילה פטורה אפילו כשלושה ביום. שם. ה. ואין הזמן גורם לחיוב האדם ביום יותר מבליה. ח. א. ויהיו מצי לימיר טעמא גזירה שמה יקרב כסותו בתוך שלש יתפרנו דהוי אביבה דכ"ע אלא לא חשש כיון דהלכתא כר"ש. מוס' הרא"ש. ב. מצות גזירה כוליה. ד. מצות עירובי בליה. ו. וכן נשים פטורות מן הציצית. מוס' שבת סה: ג. וצריך להטיל ציצית לכל כסות יום אפילו יתעשר בו בליה וכסות לילה פטור אפילו יתעשר בו ביום. מוס' הרא"ש. ד. דאמרינן וראיתם אותו פטור לכסות לילה שמעון

דכסות לילה פטורה אפילו כשלושה ביום. שם. ה. ואין הזמן גורם לחיוב האדם ביום יותר מבליה. ח. א. ויהיו מצי לימיר טעמא גזירה שמה יקרב כסותו בתוך שלש יתפרנו דהוי אביבה דכ"ע אלא לא חשש כיון דהלכתא כר"ש. מוס' הרא"ש. ב. מצות גזירה כוליה. ד. מצות עירובי בליה. ו. וכן נשים פטורות מן הציצית. מוס' שבת סה: ג. וצריך להטיל ציצית לכל כסות יום אפילו יתעשר בו בליה וכסות לילה פטור אפילו יתעשר בו ביום. מוס' הרא"ש. ד. דאמרינן וראיתם אותו פטור לכסות לילה שמעון

שפ א ב ג מ"י פ"ב מהל' ע"ז הלכה ג סנה לאין מ: **שפ** א ב ג מ"י פ"א מהל' עירובין הלכה ח סנה עשין א טו"ש"ע א"ח סימן שפו ספ"ה א: **שפ** ב מ"י פ"ד מהל' תפילין הלכה יג סנה עשין כז טו"ש"ע א"ח סימן לא ספ"ה א: **שפ** ג מ"י פ"ו מהל' סוכה הלכה א סנה עשין מג טו"ש"ע א"ח סימן תמה ספ"ה א: **שפ** ד מ"י שס הל' סנה עשין טו"ש"ע א"ח ס"י תלמוד ספ"ה א:

תורה אור השלם
1. למען דרבו ימיכם וימי בניכם על האדמה אשר יעבודו לא יאבדוכם לחרת לך מה צימי השמים על הארץ. דברים יא טו
2. ספדת תשבו שבעת ימים. הארץ
בשדך אל תשבו בסבתה. ויקרא כג טב

גזיון הש"ס
תוס' ו"ה מעקה בבח"ד הלאו א"כ עשין חולין קמא ע"א מ"ה ל"ג:

הגהות מהר"ב
רנשבורג
[א] תוס' ד"ה מעקה כ"י כגון שנטלה ע"מ להחזירה כ"י. ר"ל כשנטלה לפני יאוש על מנת להחזירה אחר יאוש נמלך עליה שלא להחזירה דהשתא ליכא לאו דלא תוכל להטעם כדאיתא בלאו מצואות (דף כו:) ואיכא משום השב טשיב"ט עכ"ל הרמב"ם צ"בא צ"בא כיוון תוס' ועי' בעלמא יוסף קרוי לזה:

תוס' ר"י חוקן
חוקן. א"כ דהיינו חוקן מדבר פלוני אפילו הכי אין למדין דאיכא טפי דהיינו הכי. ובפרק בכל מערבין (עירובין כו, א) חוקן מן המים מן המילה, ומחויב ר' יוחנן ותו ליכא והא איכא כמדין ופטוריות.

מוסף תוספות
א. והוה מצי לימיר טעמא גזירה שמה יקרב כסותו בתוך שלש יתפרנו דהוי אביבה דכ"ע אלא לא חשש כיון דהלכתא כר"ש. מוס' הרא"ש. ב. מצות גזירה כוליה. ד. מצות עירובי בליה. ו. וכן נשים פטורות מן הציצית. מוס' שבת סה: ג. וצריך להטיל ציצית לכל כסות יום אפילו יתעשר בו בליה וכסות לילה פטור אפילו יתעשר בו ביום. מוס' הרא"ש. ד. דאמרינן וראיתם אותו פטור לכסות לילה שמעון

דכסות לילה פטורה אפילו כשלושה ביום. שם. ה. ואין הזמן גורם לחיוב האדם ביום יותר מבליה. ח. א. ויהיו מצי לימיר טעמא גזירה שמה יקרב כסותו בתוך שלש יתפרנו דהוי אביבה דכ"ע אלא לא חשש כיון דהלכתא כר"ש. מוס' הרא"ש. ב. מצות גזירה כוליה. ד. מצות עירובי בליה. ו. וכן נשים פטורות מן הציצית. מוס' שבת סה: ג. וצריך להטיל ציצית לכל כסות יום אפילו יתעשר בו בליה וכסות לילה פטור אפילו יתעשר בו ביום. מוס' הרא"ש. ד. דאמרינן וראיתם אותו פטור לכסות לילה שמעון

דכסות לילה פטורה אפילו כשלושה ביום. שם. ה. ואין הזמן גורם לחיוב האדם ביום יותר מבליה. ח. א. ויהיו מצי לימיר טעמא גזירה שמה יקרב כסותו בתוך שלש יתפרנו דהוי אביבה דכ"ע אלא לא חשש כיון דהלכתא כר"ש. מוס' הרא"ש. ב. מצות גזירה כוליה. ד. מצות עירובי בליה. ו. וכן נשים פטורות מן הציצית. מוס' שבת סה: ג. וצריך להטיל ציצית לכל כסות יום אפילו יתעשר בו בליה וכסות לילה פטור אפילו יתעשר בו ביום. מוס' הרא"ש. ד. דאמרינן וראיתם אותו פטור לכסות לילה שמעון